

[Jens Thoft]

Lovgrundlaget for handelskrigen med Øst-blokken blev smuglet ind i lovgivningen i form af en bemyndigelse til handelsministeren i valutaloven i 1964. Der blev ikke dengang sagt ét eneste ord om handelsembargo. Man talte op ad stolper og ned ad vægge om handelsliberaliseringer, og Folketinget måtte få det indtryk, at det handlede om handelsliberalisering, men det gjorde det ikke. Jo, det handlede om liberalisering på nogle landbrugsvarsområder, men så snart det drejede sig om teknologi, var det et lukket land med hensyn til liberalisering.

Da SF så sent som i 1987 stillede en række spørgsmål om COCOM-organisationen, som jo er en ikke uvæsentlig del af embargogrundlaget, var svarene fortroligstemplede. Og det var de på trods af, at man kunne læse de oplysninger, man fik i disse svar, i rapporter fra EF-Kommissionen, og at man kunne læse dem i bøger udgivet i Sverige, Norge, England og USA.

Danmark har siden 1949 bidraget til embargoorganisationen i Paris, der, som jeg sagde før, ligger i den amerikanske ambassade, med årlige administrationsbidrag. Men Folketinget har ikke fået kendskab til det, idet pengene er skjult på en NATO-konto. Det var først i 1988, vi på et direkte spørgsmål fra SF i Finansudvalget fik oplyst, hvor pengene stod, og hvad det drejede sig om. Det drejede sig i øvrigt om en kvart million kroner. Bidraget, fik vi at vide, var hjemlet i NATO-traktaten, til trods for at udenrigsministeren få måneder tidligere havde sagt, at COCOM-organisationen ikke havde noget som helst med NATO at gøre, det var et mellemstatsligt og uformelt organ.

I betragtning af den meget, meget store betydning, embargoen har haft og vel fortsat har, er det demokratisk helt uacceptabelt, at en regering indgår i et aktivt, vigtigt internationalt samarbejde uden at spørge Folketinget, ved bare at lade, som om der er tale om uformelle samtaler. Dermed undgår man den parlamentariske, den offentlige og den demokratiske kontrol. Dermed gør man i virkeligheden fuldstændig det samme som de regimer, man med denne embargo vil bekæmpe. Det er ikke demokratisk acceptabelt. Det at skjule bidraget under en falsk kontobetegnelse er efter min mening langt værre end at flytte bidrag fra det ene år til det andet, sådan som skatteministeren i øjeblikket kritiseres voldsomt for at gøre.

Mens Danmark og Industriministeriet officielt anvender mange kroner på at få gang i eksporten – det skal industriministeren kun have tak for – sidder der faktisk i det samme ministerium folk, som har som vigtigste opgave at begrænse eksporten. Det er da fuldstændig paradoksalt, at vi på den ene side ofrer masser af penge for at få gang i eksporten og på den anden side har folk til at sidde og sørge for, at vi ikke får eksporteret. Hvis der opstår en vis skizofreni i ministeriet i den anledning, har jeg stor forståelse for det.

Embargoen har efter SF's opfattelse altid været en katastrofe. At den er det i dag, er der ikke så stor uenighed om, og det er godt nok. Men den højrefløj, som har så travlt med at prise den frihed, som de østeuropæiske lande har fået, bør gribe i egen barm, for COCOM-embargoen har været et af hovedgrundlagene for, at Sovjet har kunnet fastholde grebet om Østeuropa så længe. Når man ikke har kunnet få de nødvendige varer fra Vest, har man måttet rykke sammen i Øst. Det er en forståelig reaktion, men det er tåbeligt, at vi ikke har erkendt det for længe siden.

Det er også tvivlsomt, om embargoen overhovedet har haft nogen militær betydning, om den har haft nogen betydning i form af, at den har hæmmet sovjetisk militær opbygning. For på trods af teknologiembargoen fik Sovjet på et meget tidligt tidspunkt brintbomber, og Sovjet fik tidligt opsendt måneraketter, og hvis man skal tro de militære eksperter, har Sovjet jo altid været langt foran andre militærteknologisk. Men at embargoen har hæmmet handelssamkvemmet mellem Øst og Vest, er en kendsgerning. Og at den har hæmmet den fredelige sameksistens, som nu foregår via handelsvejene, er også en kendsgerning.

Jeg er uenig med EF-tilhængerne i mangt og meget, men når de siger, at handelsvejene skabt i EF har været med til at cementere freden i Europa, så er jeg enig med dem. Modsætningsvis må jeg også slutte, at når man skærer båndene over handelsmæssigt, skaber man unødvendige barrierer og unødvendig grobund for kold krig og fjendebilleder.

Det er også et voldsomt problem, at embargoen er langt mere kostbar for Vesteuropa end for USA, og det er en kendsgerning, som skyldes, at Østeuropa er et naturligt marked for os, og at Vesteuropa har en langt større eksport,